

MEHMET EROĞLU • **Rojin**

İletişim Yayınları 1912 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 278

ISBN-13: 978-975-05-1248-3

© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2013, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Tansel Tüzel

BASKI ve *CILT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Çağaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Rojin

FAY KIRIĞI ÜÇLEMESİ 3

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu.

Aynı dönemde, 12 Mart darbesi ardından kurulan sıkıyönetim mahkemesince sekiz yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel afтан sonra yazmaya başladı. İlk romanı *Issızlığın Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adımı Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006) yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine*'yse 2011 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun ayrıca öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* adlı bir kitabı daha vardır. Fay Kırığı Üçlemesi'nin son kitabı olan *Rojin*, 2013 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *Issızlığın Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve Uluslararası Sinema Yazarları ve Eleştirmenleri –Fipresci– ödülleri kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü'yle, 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi, sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

Birinci Bölüm

- 1 -

Havada bir yerde, Temmuz, 1993

“Çok basit: Ölmek ya da öldürmek! Savaş dedikleri budur işte... Önünüzdeki sekiz ay boyunca yapacağınız bu iş ne sanıldığı gibi heyecanlıdır ne de korkutucu. Aksine, tekdüze ve sıkıcıdır. Neden mi? Çünkü hep aynı şey olur: Ölür ya da öldürürsünüz...”

Değişmiş; saf su gibi, tadı yok: Ne kavuşmanın doygunluğu, ne aylarca göğsüne batan o dikensi ayrılık özleminin yatışması, ne de yeniden kollarının arasına aldığı tanıdık bedeninin uyanırdığı bildik hazlar... Garipti! Mehmet, Yüzbaşı'nın saatlerdir kulaklarında yankılanan sözlerini bastırarak, aylar sonra sevdiği kadına sarıldığında ilk izlenimi –bir tür eksiklik duygusu yaratan– bu tat yitimi olmuştu. Daha sonra, akşamüstü, tatlı imbatın temmuz sıcağını kapı dışarı ettiği bir odada nihayet yalnız kaldıklarında kollarının arasına aldığı kadının dudaklarını, boynunu ve tabii ki varlığının en lezzetli parçasını, göğüslerini öptüğünde de aynı yadırgatıcı duyguyla ürpermişti ama duyduğu yönsüz şaşkınlık üç aylık kadınsızlığın tutuşturduğu o sa-

bırsız coşkuyu aşamadığından, bu garip yabancılaşmanın üzerinde pek durmamıştı. Oysa kutsal bir merasimin parçasıymış gibi adeta tapınarak soyduğu kadının değiştiğine ilişkin başka belirtiler de vardı. Açık, apaçık işaretler hem de: Ne zaman sevişmek için üzerine eğilse Aslı'nın onu her seferinde yeniden fethetmiş olan o yoğun güzelliği, baskın niteliğini, parlıtlı şeffaflığını yitirmişti. Çıplaklığında ne arsız kıskırtıcılığın, ne de ona özgü gizemli günahkârlığın izleri vardı. Bakışlarında, hatlarının yuvarlaklığını ele veren karnında, erkekliğini karşılamaya hazırlanan aralanmış bacaklarında hiçbir şey yoktu: beş yıldır koşulsuz sunduğu bedeni anısız, ıssız bir sokak gibi bomboştu. Daha başında, hemen ilk anda fark etmesi gerekirdi ama Eğirdir'deki koğuştta aylar boyunca, her gece eklediği küçük fırça darbeleriyle biçimlendirip sonunda canlı bir yüze dönüştürdüğü o büyük portre –sanatçının kendi eseri karşısında kapıldığı narsizm yüzünden mi– gözlerini kamaştırmış, yaratıcısını aptallaştırmıştı. Anlamsız sorular, bir türlü merakla dönüşmeyen eğreti ve atıl şaşkınlığı, en geç on gün sonra bir parçası olacağı savaşın kaygısı, Yüzbaşı'nın kulaklarında yankılanan o vurgulu, teatral sesi: Hepsini ıslak, ipeksi bir döl yatağında yitirmişti. İçine sıkıştığı dar ve esnek dünya kaygan bir düşüşten ibaretti. Birkaç dakika sonra –onsuz– yokuşun sonuna yuvarlandığında uzun perhizin ardından tekrar kavuştuğu o keskin hazzı kendi başına sindirmek için Aslı'nın üstünden yana devrilirken utanç yüklü bir suçlulukla ürperiyordu: Bellek yitiminin nedeni ben miyim, âşık olduğum kadına ait anılarımı askerliğin saldırısından koruyamamış olabilir miyim? Bir erkek, her gece –yüzlerce yoldaşından gizleyerek– yüzünün hatlarını, bedeninin kıskırtıcı kıvrımlarını bir ressamın sabırla tek tek yeniden çizdiği, uyumadan önce mutlaka aşkını itiraf etmenin yeni bir yolunu bulduğu kadını unutmuş olabilir mi? Cevabı vermek için beklemesi gerekmemişti: Tabii ki hayır! Öyleyse iki beden arasındaki adı bir türlü konamayan sorun neydi?

Mehmet sormaya... Hayır, sormayacaktı. Aptalca, anlamadığı bir nedenden dolayı özür dilemeye hazırlanırken aldığı hazzın tek tarafılığını saklamaya çalışarak bakışlarını başyapıtına çe-

virdiğinde içi minnetle doluydu: Yarattığı, –sevişmeleri boyunca yaşlı sessizliğini inatla koruyan, ne onu alan erkeğin aşk sözcüklerine karşılık veren, ne de eşlik eden– portre, sonunda konuşmaya karar vermişti. Yas sona mı eriyordu?

“Bu bir vedalaşma. Bir daha görüşmeyeceğiz...”

İki kısa cümle! Evet, topu topu altı sözcük! Belki başka şeyler de söylemişti. Mehmet’in anlamasına, durumu kavramasına bu kadarı yetmişti: sona eren Aslı’nın yası değil, ressamının hayatı, yaratıcılığıydı.

Boyadığından, ruh verdiğiinden başkası olmayı seçen kadının sözlerinin gerisini dinlememişti Mehmet: Belki üç ay boyunca beyninin bir yerinde savaş korkusunun ikizi gibi büyüyen sinisi kuşkuyla bu haberi bekliyor olduğundan, belki de sevişirken bile inatçılığını koruyabilen bir kadını kararından vazgeçirmenin yararsızlığını kavradığından. Cevap hangi nedenin ardında olursa olsun, sonuç değişmeyecekti. Yaptığı resmin başkalaşması tamamlanmıştı. Tadının ve güzelliğinin ardından şimdi sesi de değişmiş, her zamanki parlak tınısını, melodik esintisini, en çok da karşısındakini ele geçiren o taze canlılığını yitirmişti. Boğuk, ıslak bir hırıltıydı Mehmet’in kulaklarını dolduran. Ağlıyor muydu? Belki! Emin değildi; ama seçme hakkı olsa, ağla derdi ona. Aynı sesi, –aslında bu detone olmuş, gizemini yitirmiş bir fısıltıydı artık– neden sonra tekrar duymuştu, beceriksizce bağışlanma dilerken:

“Beni anlamalısın. Seni bekleyemezdim. Ailem...” Beklemek!
“Bir şeyler söylese!”

Mehmet bir şey söylememiş, İzmir’de çırılçıplak uzandıkları yataktan dört yüz kilometre ötede, gölü gören bir düzlükte, gözlerinin içine bakarak konuşan Yüzbaşı’ya cevap veriyormuş gibi mırıldanmakla yetinmişti:

“Öleceğim.”

Aslında durum dramatik değil, saçma ve anlamsızdı: Daha onu Doğu’daki sarp, yüksek dağlarda bekleyen savaşa katılmadan ülkenin en batısında, hem de deniz seviyesindeki bir yatakta pusuya düşürüldüğünün, öldürücü bir yara aldığıının farkındaydı Mehmet. Kanı akıyordu, yine de gülümsemeyi başar-

mıştı. “Nerede duracağıma karar vermeden öleceğim...” Yüzbaşı boşuna uyarılmıştı. Diline dökülen mırıltılar bu kez yeni, daha da aptalca bir düşünceyle kesilmişti: “Aşk, kendini küçültmekten, hor görülmekten korkmamaktır...” Hayır, aşk izin verse de ağlamayacaktı. Kulakları Yüzbaşı'nın –ona Harbiye'de öğretildiği gibi, sert ve gür bir sesle– söyledikleriyle uğuldarken, kendini karşısındakine yasaklayan gözlerini kuşanan Aslı'ya bakmamaya çalışarak –bacağı kırık bir köpek gibi acıyla seke seke– zorlukla giyinmişti. Dışarıya çıkar çıkmaz kapının önüne yığılacak, çok geçmeden, muhtemelen güneş batmadan önce ölecekti ama kafasında hâlâ aptalca sorular uçuşuyordu: Acaba Yüzbaşı hiç âşık olmuş muydu? Olmuşsa, sevgilisi onu terk etmiş miydi? Hayır, –yüzünde Gabar'da yanında öldüğü söylenen beş askerinin acısını ve suçluluğunu taşıyan– bu adam sadece uzmanı olduğu konuda, savaş hakkında konuşmuştu.

“Ölmek ya da öldürmek! Savaş dedikleri budur... Ve bu iş ne sanıldığı gibi heyecanlıdır ne de korkutucu. Aksine, tekdüze ve sıkıcıdır. Neden mi? Çünkü hep aynı şey olur: Ölür ya da öldürürsünüz. Öğrenmesi zor, karmaşık da değildir; topu topu iki tarafı vardır: Ölen ve öldüren! Ancak...”

Yüzbaşı konuşmasının burasında söyleyeceklerinin önemini belirtmek istercesine bir süre bekleddikten sonra devam etmişti: “Savaş, kararlı bir düşünceye dönüştürülmeden yapılamaz! Birazdan kendi ellerinizle belirleyeceğiniz görev yerlerinize gittiğinizde sizlerden beklenen tek şey var arkadaşlar: hangi tarafta duracağınıza karar vermek. Tekrarlıyorum: hangi tarafta olacağınıza karar vermek. Ölecek misiniz, öldürecek misiniz? Ölen mi olacaksınız, öldüren mi? Hepsi bu...”

Yüzbaşı, kuradan önceki o son içtimada, Doğu'da, kimsenin görmediği, bilmediği dağlarda sürüp gitmekte olan uzak savaşı böyle açıklamıştı. İnsanın içindeki o gizli kuytuda uyuklayan dehşet duygusunu canlandıran sözlerinin üstünden kaç gün geçmişti? On? On beş? Mehmet, Eğirdir'deki o son günün sabahında, Aslı'nın ertesi gün onu terk edeceğinden habersiz, bir an önce İzmir'e doğru yola çıkmayı düşünürken belki bir daha hiç görmeyeceği –ama sık sık hatırlayacağı– adamı son kez din-

liyordu. Aceleciliği yersiz ve aptalcaydı: Daha önünde savaşla koyun koyuna geçireceği sekiz ayın sahneleneceği yerin belirleneceği kura çekimi vardı. Bakışlarını Yüzbaşı'nın korkutucu, aynı anda herkese birden bakabilen gözlerinden kaçırmıştı. Olağan bir yaz günüydü: hava sıcak ve açıktı. Yüzbaşı'ya kulak vereceğine yerdeki temmuza kadar dayanmış çimlerin en geç on gün içinde sararıp yok olacağını, önündeki yeşil sahanın tozlu bir alana dönüşeceğini düşünmüştü...

“Asteğmen!”

Mehmet, uçağın tekerlekleri yerden kesildiğinden beri sığındığı uykusundan sıyrılmaya çalıştı. Yüzbaşı! Seslenen o muydu? Eğirdir'de geçirdiği bahar boyunca bilincini –duvara yayılan nem gibi– sonunda ele geçiren o kemirici savaş tedirginliğini yatıştırarak yerde hâlâ Aslı'yı düşündüğünü fark etmiş olmalydı. Hafifçe gülümsedi. Umursamazlığının anlaşılır bir nedeni vardı: Hangi tarafta duracağına o değil, Aslı karar vermişti. Ama bunu Yüzbaşı'ya söyleyemezdi.

“Asteğmen!”

Mehmet, çağrı tekrarlanınca gözlerini araladı. Birisi ona ilk kez bundan sonra adının bir parçası olacak o garip sözcükle hitap ediyor, ‘asteğmen’ diyordu. Doğrudu. Sesin sahibi koridorun öteki tarafında oturan kısa saçlı, neşeli bakışlı birisiydi. Burunun iki yanından çenesine doğru kavislenerek inen derin çizgiler ağızını büyük bir parantezin içine almış gibiydi. Yüzünün, sesinden daha neşeli görünmesinin nedeni bu olmalıydı. Adam, sanki ezberletmek ister gibi üçüncü kez aynı sözcüğü tekrarlardı:

“Asteğmensin, değil mi?”

Mehmet, “Evet,” deyip koltuğunu dikleştirdi.

Şaşırmalı mı yoksa meraklanmalı mıydı, kararsızdı.

Adam, “Yüzbaşı Altay,” diye devam etti. Elini, yumruk yapıp zafer işareti gibi iki kez salladıktan sonra uzattı. “Artık ıskalamıyorum!”

Mehmet düşünmeden, emir almış gibi adamın elini sıktı. Bir tane daha! Havada da bile yüzbaşılardan kaçış yoktu. Hiç olmazsa karşısındaki neşeliydi. Yine de sıkıntıyla iç geçirdi, sonra o yadırgatıcı sözcüğü buldu.

“Mehmet Esen komutanım.”

“Biliyor musun? Taze asteğmeni görür görmez anlıyorum...” Sivil giyimli yüzbaşı koridora doğru eğilmiş, söyleyeceklerine kulak vereceğinden emin bir tavırla sözlerini sürdürüyordu: “Hepinizin suratında bıçak görmüş kurbanlık koyun bakışı var...” Adam, kakhaha atmaya daha ‘koyun’ derken başlamıştı. Kabalığı şaşılacak kadar içtendi. “Birliğine katılmaya mı gidiyorsun?”

Mehmet, “Evet, komutanım,” dedi sesini yükselterek.

“Siktir et komutanı asteğmen, ben havacıyım... Jandarma mısın?”

“Piyade komando...” Tam ‘komutanım’ diyecekken sözcüğü yuttu. “Yüzbaşım.”

Adam suratını ekşitmişti. Ya piyadelere hoşlanmıyordu ya da her iddiayı seven gibi yanılmak neşesini kaçırmıştı.

“Hakkâri Dağ Komando Tugayı öyleyse?” Mehmet başını salladı. “Nerelisin? İddiaya girerim İstanbullu değilsindir.”

Daldan dala sıcıyor ve kendisinin icat ettiği bu garip oyunu oynamaktan çok hoşnut görünüyordu.

“İzmirliyim yüzbaşım.”

“Neresinden?”

“Karşıyaka, yüzbaşım.”

“Bak sen! Ben de Foçalıyım. Hemşehri sayılırız.” Adam çevik bir hareketle doğrulup pencere kenarındaki boş koltuğa geçti ve kalktığı yere art arda üç kez vurdu. Neşesi gezgindi: Gözlelerinden eline sıçramıştı. “Böyle gel bakalım hemşerim.”

Mehmet kısa süren kararsızlığının ardından doğrulup adamın boşalttığı koltuğa oturdu.

“Sağ olun yüzbaşım...”

“Şu yüzbaşım demeyi de kessen! Doğru dürüst konuşamaz mısın sen? Söyle bakalım, hangi taburu çektin?”

“Şemdinli.”

“Demek 3. Tabur. Desene en kötüsünü bulmuşsun. Bana sorsan en iyisi 4. Tabur’dur derim. Gerçi yazları Van’dan Hakkâri’ye inerler, personel arazide geçici üslerde kalır ama ne de olsa tabur merkezi kışın uçakla ulaşılan bir yerde. Eee, ne der-

ler? Van, Doğu'nun Parisi'dir." Yüzbaşı neşesini kahkahasıyla tazeleyerek konuşmasını istekle sürdürdü. "2. Tabur Hakkâri'de, 1. Tabur da Yüksekova'da; neresinden bakarsan bak, senin Şemdinli bunların yanında köy sayılır... Hem, Hakkâri'ye gidecek olsaydın seni helikopterle götürürdüm."

Mehmet ihtiyatlı bir sesle, "Bugün uçağı bekleyen konvoy varmış," dedi.

Dışarıda, uçağın kanatlarının altında açık, berrak bir gökyüzü uzanıyor, uzakta, aşağılarda bir yerde kahverengi toprak bu görüntüye sürülmüş bir lekeyi andırıyordu. Uçak sol kanadının üstüne yatmıştı; dönüyor olmalıydı. Şemdinli öteki tarafta kalmıştı. Anlaşılan arada bir karşılaştığı talihi de Aslı gibi temelli terk etmeye karar vermişti onu. Yüzbaşı'nın sesi bir kez daha düşüncelerini böldü:

"Konvoyla ha! Neresinden baksan tehdit altında altı, yedi saat yolculuk demek bu. Biliyorsun, ateşkes sona erdi."¹

"Tehdit altında!" Asteğmen'den sonra iki yeni sözcük daha! Yeni yüzbaşı eskisini aratmıyor, askeri sözcük dağarcığını değil, kaygısını genişletiyordu. Demek aylardır devam ettiği söylenen ateşkesin bittiği doğrudu. Mehmet oturuşunu dikleş-tirdi. Yüzbaşıysa elini yukarıya kaldırmıştı. Hostesi mi çağıracaktı? Başının üstündeki düğmeye basarken yeniden söylenmeye başlamıştı.

"Bu sigara yasağına da başlayacağım. Yahu, adam savaşa gidiyor, belki de ölecek. Siz sağlığına zararlı diye sigara içmesine izin vermiyorsunuz." Yüzbaşı çabuk sönen öfkesinin ardından ara vermeden tekrar gülünce Mehmet şaşkınlıkla durakladı. Hazırlıksız yakalanmıştı. Ona eşlik mi etmeliydi? Kısa kararsızlığının ardından yüzündeki o kurbanlık koyun ifadesini değiştireceğini düşünerek gülümsemeye karar verdi. Ama geç kalmıştı, Yüzbaşı yeniden konuşmaya başlamıştı bile. "Sigara içiyor musun?"

"Evet..." Mehmet, 'evet'ten sonraki sözcüğü tekrar yuttu. Üç

---

1 Varlığı resmi olarak doğrulanmayan ve 92-93 kışı boyunca süren ateşkes, daha sonra PKK'lıların 23 Mayıs 1993 tarihinde Bitlis'te yol kesip, 33 er, 2 öğretmen ve 2 sivil öldürmesiyle sona ermişti.

aydan sonra komutanım demeden cevap vermek garipti, “İçiyorum.”

“Ya içki? Bir kadeh atmaya ne dersin?” Yüzbaşı cevap vermesini beklemeden ayağının dibindeki çantadan yarısı boşalmış bir şişe çıkardı. “Tesadüfe de bakın, kim geliyor?” Yaklaşan hostesti. Kadın yanlarına gelince Yüzbaşı şişeyi ona da göstererek konuştu. “Bize iki bardak verir misin güzelim. Buzla dolu olursa seviniriz.” Hostes bir an karşı koyacakmış gibi durdu, sonra vazgeçip geri döndü. Yüzündeki ifade değişmemişti. Böyle durumlara alışık olmalıydı. Kadın birkaç adım uzaklaşınca Yüzbaşı başıyla işaret ederek fısıldadı: “Arzum Onan² değil ama yine de fena sayılmaz. Yerinde olsam iyice bakardım. Çünkü uzun süre kalçalarını seyretmek isteyeceğin bir kadınla karşılaşmayacaksın.” İçten, söylediklerine inanarak sözlerinin arasına küçük, kesik kahkahalar sıkıştırıyordu. “Belki etek giyen de görmezsin.”

Mehmet emre itaat ederek uzaklaşan hostesin arkasından baktı. Yüzbaşı haklıydı, kadının yuvarlak, iri olmayan kalçaları fena değildi. Merakla irkildi. Acaba Aslı’dan başka bir kadını arzulayabilecek miydi? Ne budalaydı. Neredeyse beş yıl olacaktı: Bu süre boyunca sadece onu sevmek için yaşadığını sanmıştı. Hostes perdenin arkasında kaybolunca Yüzbaşı’ya döndü. Deminden beri aklını kurcalayan soruyu soracaksa ondan evvel davranmalıydı.

“Pilot musunuz yüzbaşım?”

“Başyurt Garnizonu’nda mukim, Hava Kuvvetleri İrtibat Subayı; görevim bu.” Yüzbaşı biraz bekledikten sonra devam etti. “Sizinkiler operasyonlarda destek için Hava Kuvvetleri’nden uçak istediklerinde bana gelirler anlayacağın.” Sonra o sormuş gibi başını salladı. “Hayır, asteğmen, böyle dağlık bir bölgede uçaklar bir boka yaramaz. Uçaklar da yaramaz, senin gibi komandolar da. Ne tank, ne top, ne de asker; burada savaşı kazanmak için...” Sır verecekmiş gibi sesini alçattı: “Helikopter lazım! Ama helikopter dediysem eldeki külüstür UH-1’lerden değil. Adam gibi, gece görüşü olan, şöyle 3000 metrede yük taşı-

2 93 yılında Avrupa Güzeli seçilen Türkiye güzeli.

yıp, uçabilen helikopterlerden. Bizim UH-1'ler, havalar ısınmaya görsün, kanatları ıslanmış sivrisinekler gibi irtifa kaybeder.”

Mehmet geri çekildi. Yanındaki adam konuştuğu içindeki o boşluk duygusu büyüyordu. Yutkundu. UH-1 hakkında olmasa da bir şeyler söylemeliydi.

“Demek durum böyle?”

“Sivilde işin neydi? Mühendis olmadığına iddiaya girerim.”

Yüzbaşı yine o garip, asla yanılmayacağı oyununa geri dönmüştü. Olasılıklar arasından doğru olanı tahmin etmek yerine, yanlış olanlar arasından birisini seçiyordu.

Mehmet, gerçeği itiraf etmeyi, ‘Aslı’yla aynı şehirde kalmak için eften püften işlerde çalıştım’ demeyi düşündü. Sonra vazgeçti. Artık Aslı’yla ilgili hiçbir şeyi düşünmemeliydi.

“Ekonomi mezunuyum,” demekle yetindi.

“Yani bir boktan anlamıyorsun, mutabık mıyız?” Mehmet ne diyeceğini kestiremediğinden cevap vermedi. “Eğer ekonomistler ekonomi bilselerdi, bu halde mi olurduk?” Adamın sesi ilk kez ciddileşmişti. “Halimize bak. Onca kalantor dururken kerhaneciler vergi rekortmeni oluyor. Yanlış anlama, Manukyan Hanımefendi’ye bir şey dediğim yok. Aksine aferin, namuslu bir mama, dürüst bir vatandaşmış. Ama sence bir genelev müstecirinin vergi rekortmeni olması ne anlama geliyor?” Mehmet sustu. Nasılsa cevabı o verecekti “Şu ikisinden biri demek: Ya millet işi gücü bırakmış habire, durmadan karı beceriyor ya da zenginlerimiz paracıklarını gömüp, kıçlarının üstüne kuluçkaya yatmayı yeğliyor. Mutabık mıyız?”

Mehmet bu kez, “Mutabıkız,” dedi.

“Peki, durum böyleyken biz burada ne yapıyoruz? Yani sen ne yapmaya gidiyorsun Allahın Şemdinli’sine?” Mehmet, adamın birdenbire ortaya çıkan ve giderek büyüyen öfkesinin keskinliğiyle irkildi. Ne cevap verecekti? Ona bakınca boşuna telaşlandığını fark etti. Yüzbaşının bakışları kendine dönüktü; cevap bekler gibi bakmıyordu. “Sen, zenginler vergi kaçırсын, genelev patroniçesi rekor kırsın, daha önce iki kez postaladığımız Süleyman Efendi cumhurbaşkanlığının keyfini çıkarabilsin diye ülkeyi tek parça halinde tutmak için savaşmaya gidiyorsun. İşte ce-

vap bu! Mutabık mıyız?” Mehmet başını sallamakla yetindi. Yanındaki adamın öfkesinde gerçeküstü bir yön vardı. “Yahu, biz bu zatı önce 1971’de, sonra da 1980’de iki defa şutlamadık mı? Şimdi ne değişti?” Biz! Demek gerektiğinde karacıları da kendilerinden sayıyordu. “Hiçbir şey değişmedi. Pardon, tabii ki değişti; muhterem, başbakandı, terfi etti, şimdi Cumhurbaşkanı.”

“Bardaklarımız!”

Yanlarına gelen hostesin uzattığı tepside buzla doldurulmuş iki plastik bardak vardı. Kadın, Mehmet’in bardakları almasını bekledi, sonra Yüzbaşı’nın bir şey söylemesine fırsat vermeden uzaklaştı. Mehmet, bardakları yanındaki adamın önündeki masaya bırarkırken göz ucuyla saatine baktı. Van’a inmelerine ne kadar kalmıştı?

“Galatasaraylı mısınız?” Oyun tekrar başlıyordu. Mehmet başını kaşıyla birlikte havaya kaldırdı. Hangi takımı tuttuğunu tahmin edemezdi. “Beşiktaşlı?”

“Karşıyakalıyım.”

“Karşıyakalı ha!” Yüzbaşı şaşırılmış görünmüyordu. Belki de hiçbir şey şaşırtmıyordu onu. “Bak, bilesin, memleketin bu kısmında nedense herkes Galatasaray taraftarıdır.”

Mehmet, adamın ağzına kadar doldurduğu bardağı aldı. Yedi saat sürecek tehdidi gergin bir tedirginlik yerine çakırkeyif bir umursamazlıkla karşılamak! Neden olmasın diye düşündü. Arkasına yaslanıp içkiden art arda iki yudum aldı. Viskinin tadı keskin ve uyarıcıydı. Yan gözle yüzbaşıya baktı; o kadehi yarlamıştı bile. Sonraki üç dakikada Mehmet, selamına karşılık verir gibi sık sık başını sallayarak adamla birlikte kadehin dibini buldu. Yüzbaşı son yudumun ardından hayır demesine fırsat vermeden içkileri tazeledi. Rastgele sorduğu sorular, oynamaktan zevk alıyor görüldüğü tahmin oyunu aslında bir amaca yönelik değildi. Soruları meraktan yoksundu, ağzına kadar dolu olduğu öfkesini kusmak için kullanıyordu onları.

“Askerden sonra ne yapacaksın? Yine ekonomistliğe devam mı edeceksin?”

Bilmiyordu. Belki İzmir’den başka bir kente taşınırdı. Belki de Avustralya... Mehmet, cevap verecekken durakladı. Aslıla-

rın yazlık evinden ayrıldığından beri bunu sık sık düşünmüştü ama her seferinde bu göç fikri, tıpkı şimdi olduğu gibi uzak bir olasılık olarak görünmüştü. Kürşat iki yıldır ‘gel, işin hazır,’ demiyor mu? Ama önce... Yüzbaşı’nın cevap beklediğini hatırladı.

“Bilmiyorum,” dedi. “Önce...”

“Önce postu deldirmeden, tek parça geri döneyim de... Böyle düşünüyorsun, değil mi?”

Yüzbaşı yine sözlerini tamamlamasını beklememiş, cümlelerin gerisini tahmin etmeyi yeğlemişti. Mehmet gizlemeden, korkusunu itiraf etti.

“Evet. Sanırım böyle düşünüyorum.”

“Ama bu yetmez...” Yüzbaşı bardağı tuttuğu elini havaya kaldırmış, başını işaret ediyordu. “Kelleyi de kollamalısın. Hem kendini çizdirmeyecek,³ hem de kafayı üşütmeyeceksin...” Mehmet, adamın meraklı bakışlarını bekletmeden başıyla onu onayladı. Yüzbaşı, üzerine içki döktüğünün farkına varmadan elini sallayarak konuşmasını sürdürüyordu. “Aslında bu memlekette kafayı üşütmek mümkün değil. Bizim hanım bile...”

Adamın gözlerinden ellerine, ellerinden sesine sıçrayıp duran o çabuk ayaklı neşesi yok olmuştu. Artık gülmüyordu. Yüzü asılınca ağzını kavrayan parantez de düzleşmiş, dudaklarını sınırlayan hendeklere dönüşmüştü.

“Eşiniz Hakkâri’de mi?”

Adam elini indirip bu kez başını salladı.

“Senin memlekette, İzmir’de; ama kafayı sıyırdı...” Yüzbaşı, sıyırdı dedikten sonra konuşmanın sonunu nasıl getireceğini bilmeyen birisi gibi epeyce uzun bir süre sustu. Mehmet bakışlarını kaçırıp içkisinden birkaç yudum aldı. Yüzbaşı’yı yerine geçmeyi düşündüğünde tekrar duydu: “Hak vermiyor değilim kadına. Benim de yeğenimi yaksalardı, ben de delirirdim herhalde. Sivas’ta cayır cayır yaktılar gül gibi kızı. Folklörcüydü...”⁴

3 Çizdirmek: yaralanmak.

4 2 Temmuz 1993 tarihinde Sivas Madımak Oteli, dine hakaret edildiği gerekçesiyle kuşatılarak ateşe verilmiş ve iki otel görevlisiyle birlikte otuz beş yazar, ozan, sanatçı ve genç yakılarak öldürülmüş, yazar Aziz Nesin son anda itfaiye merdiveninden inerek ölümden kurtulmuştu.